

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 39/2021-48

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou Petruška & partners s. r. o., Kupecká 18, Nitra, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Svorad Petruška, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 162/2019 z 29. júla 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 162/2019 z 29. júla 2020 **boli porušené** základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 162/2019 z 29. júla 2020 **zrušuje** a vec **vracia** tomuto súdu na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **450,29 eur** (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov) a zaplatiť ich advokátskej kancelárii Petruška & partners s. r. o., Kupecká 18, Nitra, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti sťažovateľky vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 20. novembra 2020 a doplnenou 23. novembra 2020, 18. januára 2021 a 21. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Cdo 162/2019 z 29. júla 2020. Sťažovateľka navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 39/2021-32 z 26. januára 2021 ústavnú sťažnosť sťažovateľky prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a pripojenej prílohy vyplýva, že sťažovateľka si žalobou doručенou Okresnému súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) v roku 2007 uplatnila reštitučný nárok proti štátnemu podniku [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), ako povinnej osobe podľa zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon č. 161/2005 Z. z.“).

4. Okresný súd rozsudkom č. k. 9 C 56/2007-1054 z 23. januára 2017 rozhodol, že žalovaný je povinný vydať a navrátiť sťažovateľke vlastníctvo ku konkrétne špecifikovaným nehnuteľnostiam – pozemkom nachádzajúcim sa v k. ú. [REDAKOVANÉ] spolu s dokumentáciou pozostávajúcou z plánu starostlivosti o lesy, zo všeobecnej časti plánu starostlivosti o lesy, z opisu porastov, plánu hospodárskych opatrení, plochovej tabuľky, prehľadových tabuliek, obrysovej a porastovej mapy, ťažbovej mapy, evidenčnej časti programu starostlivosti o lesy, prieskumu a plánu lesnej dopravnej siete, prieskumu a plánu zahrádzania bystrín v lesoch, plánu lesno-technických meliorácií, ekonomického prieskumu vrátane vyčíslenia dosahov osobitného spôsobu hospodárenia a ocenenia lesného majetku, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

5. Proti rozsudku okresného súdu podal žalovaný odvolanie, ktoré odôvodnil tým, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalovaný konkrétne namietal, že okresný súd v rámci výroku napadnutého rozsudku sťažovateľke vydal aj parcely s inou kultúrou, ako sú „lesné pozemky“, pričom podľa výpisu z registra „C“ sú evidované ako kultúra „ostatné plochy“, „trvalé trávne porasty“ alebo „vodná plocha“.

6. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 5 Co 200/2017 z 10. októbra 2018 rozsudok okresného súdu potvrdil podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako vecne správny. Odvolaciu námietku žalovaného vyhodnotil ako nedôvodnú s tým, že *«geodetická dokumentácia č. 43/2016 identifikuje nehnuteľnosti tak, ako sú zapísané*

v [REDACTED] a súčasne sú evidované na [REDACTED] [REDACTED]. K týmto nehnuteľnostiam nebolo potrebné vyhotovovať geometrický plán, nakoľko sú identické a priamo identifikovateľné s pôvodnými pozemnoknižnými parcelami. Doplnil, že výpisom z [REDACTED] [REDACTED] z 11. októbra 2016 bolo preukázané, že parcely, ktorých vydania sa žalobkyňa domáha z tohto LV, sú vo výlučnom vlastníctve [REDACTED]. Výpisom z [REDACTED] pre to isté kat. územie vyplýva, že uvedené parcely, ktorých vydania sa žalobkyňa domáha, sú vo výlučnom vlastníctve SPF Bratislava. Ortomapami týkajúcich sa parciel [REDACTED] zapísaných na [REDACTED] pre kat. územie [REDACTED] žalobkyňa preukázala, že ide o kultúru „trvalé trávne porasty“, ktoré vlastní žalovaný. V prípade parciel [REDACTED] zapísaných na tom istom LV tak ide o kultúru „ostatná plocha“, kde je vlastníkom tak isto žalovaný, pričom ide najmä o cesty slúžiace k prístupu na lesné pozemky a pôvodné lesné pozemky, ktoré zarástli trávny porastom.».

7. Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, v ktorom krajskému súdu vytkol, že z hľadiska posúdenia otázky záväznosti údajov zapísaných v katastri nehnuteľnosti svojím rozhodnutím negoval záväznosť týchto údajov, keď na ne neprihliadal a využil pri tom vlastnú úvahu bez toho, aby aplikoval zákonom predpísaný postup. Žalovaný tvrdil, že dovolacím súdom ešte nebola vyriešená práva otázka, „či môže súd autonómne rozhodnúť o druhu pozemku zapísaného v katastri nehnuteľností a na základe voľnej úvahy určiť druh pozemku inak ako je vedený v katastri nehnuteľností“. Žalovaný taktiež namietol, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s posúdením splnenia všetkých zákonných podmienok, keď dostatočne nevyriešil otázku dôvodu odňatia nehnuteľností. S poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 4 Cdo 247/2009 žalovaný krajskému súdu vytkol, že sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke „splnenia všetkých zákonných požiadaviek na navrátenie vlastníctva“.

8. Najvyšší súd rozsudkom č. k. 2 Cdo 162/2019 z 29. júla 2020 zrušil rozsudok krajského súdu v časti, v ktorej potvrdil rozsudok okresného súdu o povinnosti žalovaného vydať a navrátiť sťažovateľke vlastníctvo „k nehnuteľnostiam vedených na [REDACTED] pre katastrálne územie [REDACTED] druh pozemku: trvalý trávny porast o výmere [REDACTED] [REDACTED], druh pozemku: ostatné plochy o výmere [REDACTED] [REDACTED], druh pozemku: trvalý trávny porast o výmere [REDACTED] [REDACTED], druh pozemku, ostatné plochy o výmere [REDACTED] [REDACTED], druh pozemku: ostatné plochy o výmere [REDACTED] [REDACTED], druh pozemku: ostatné plochy o výmere [REDACTED] [REDACTED], druh pozemku: ostatné plochy o výmere [REDACTED] [REDACTED], druh pozemku: ostatné plochy o výmere [REDACTED] [REDACTED], druh pozemku: ostatné plochy o výmere [REDACTED] [REDACTED], druh pozemku: ostatné plochy o výmere [REDACTED] [REDACTED], druh pozemku: ostatné plochy o výmere [REDACTED] [REDACTED] a vo výroku o trovách konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

8.1 Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, kde žalovaný tvrdil, že dovolacím súdom ešte nebola vyriešená práva otázka, „či môže súd autonómne rozhodnúť o druhu pozemku zapísaného v katastri nehnuteľností a na základe voľnej úvahy určiť druh pozemku inak ako je vedený v katastri nehnuteľností“, najvyšší súd poukázal na to, že otázku spôsobilosti predmetu cirkevnej reštitúcie riešil už vo svojom rozhodnutí č. k. 7 Cdo 169/2016 zo 14. júna 2018 (R 75/2019), ktorým judikoval, že „Spôsobilým predmetom navrátenia vlastníctva podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam

cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam nie je iná než poľnohospodárska pôda, ktorej legálnu definíciu vo forme taxatívneho výpočtu obsahuje ustanovenie § 2 písm. b/ zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Spôsobilým predmetom navrátenia vlastníctva podľa § 2 ods. 1 písm. b/ zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam sú výlučne stavby zodpovedajúce tam uvedeným kritériám (bez pozemkov).“. Uvedeným záverom dovolacieho súdu bol vymedzený a ohraničený okruh nehnuteľných vecí, ktoré v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. môžu byť spôsobilým predmetom navrátenia vlastníctva. S prihliadnutím na uvedené spočíva záver krajského súdu, že predmetné nehnuteľnosti sú spôsobilé byť predmetom vydania podľa § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005. Z. z., na nesprávnom právnom posúdení. Krajský súd sa ním zvoleným riešením otázky spôsobilosti predmetu na vydanie odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktoré predstavuje rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 7 Cdo 169/2016 zo 14. júna 2018. Z uvedených dôvodov najvyšší súd v zmysle § 449 a § 450 CSP rozsudok krajského súdu čiastočne zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8.2 Pokiaľ žalovaný prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP vyvodzoval z toho, že odvolací súd sa v otázke „splnenia všetkých zákonných požiadaviek na navrátenie vlastníctva“ odklonil od rozhodnutia najvyššieho súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 4 Cdo 247/2009, najvyšší súd uviedol, že týmto rozhodnutím bolo zrušené rozhodnutie odvolacieho súdu pre nepreskúmateľnosť, pričom toto rozhodnutie zásadne nerieši otázku nepreukázania dôvodu prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na štát alebo obec v zmysle zákona č. 161/2005 Z. z., ale iba na margo uvádza náležitosti výzvy v zmysle § 5 ods. 1 uvedeného zákona. Keďže rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 200/2017 z 10. októbra 2018 vo vzťahu k parcelám označeným ako lesné pozemky nedošlo k odklonu od rozhodnutia najvyššieho súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 4 Cdo 247/2009, v tejto časti bolo dovolanie nedôvodné a aké také ho najvyšší súd v zmysle § 448 zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] namieta, že ak chcel žalovaný v reštitučnom konaní preukázať, že nejaké nehnuteľnosti nie je možné vydať, mal to preukázať relevantnými dôkazmi, čo však neurobil. Vo vzťahu k právnej otázke nastolenej žalovaným, „či môže súd autonómne rozhodnúť o druhu pozemku zapísaného v katastri nehnuteľností a na základe voľnej úvahy určiť druh pozemku inak ako je vedený v katastri nehnuteľností“, sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že v predmetnej veci okresný súd ani krajský súd nerozhodovali o zmene druhu pozemku, ale o tom, či je možné žalované nehnuteľnosti vydať oprávnenej osobe alebo nie. Krajský súd nemal žiaden dôvod uvedenú otázku riešiť a ani ju vôbec neriešil. Podľa názoru sťažovateľky je napadnutý rozsudok najvyššieho súdu v rozpore nielen s reštitučným zákonom a zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri

nehnutelností a o zápise vlastníckých a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, ale aj s ústavou. Odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu v tejto časti nemožno považovať za dostatočné po skutkovej stránke ani po právnej stránke, čo zakladá nielen porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj práva zaručeného čl. 1 dodatkového protokolu.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, vyjadrenie zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

10. Na ústavnú sťažnosť sťažovateľky reagoval najvyšší súd listom č. KP 3/2021-64, Cpj 33/2021 z 19. februára 2021 tým spôsobom, že rozhodnutie o ústavnej sťažnosti ponecháva na úvahe ústavného súdu. Zároveň stručne konštatoval, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je súladný s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, konkrétne rozhodnutím najvyššieho súdu č. k. 7 Cdo 169/2016 zo 14. júna 2018 (R 75/2019).

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

11. Ústavný súd o podanej ústavnej sťažnosti upovedomil žalovaného ako zúčastnenú osobu s tým, že má právo vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia upovedomenia, čo však neurobil. Podľa elektronickej doručenký elektronický dokument bol zúčastnenej osobe doručený 12. februára 2021 o 07:48:16.

III.3. Replika sťažovateľky:

12. Sťažovateľka k vyjadreniu najvyššieho súdu napriek jeho riadnemu doručeniu právneho zástupcovi sťažovateľky 22. marca 2021 repliku nepodala.

IV.

K ústnemu pojednávaniu

13. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 162/2019 z 29. júla 2020, ktorým zrušil rozsudok krajského súdu v časti, v ktorej potvrdil rozsudok okresného súdu o povinnosti žalovaného vydať a navrátiť sťažovateľke vlastníctvo ku konkrétne špecifikovaným

nehnutelnosti – pozemkom v k. ú. ■■■■■, a vo výroku o trovách konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 7).

15. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 311/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (IV. ÚS 43/04). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

V.1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

16. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

17. Podstata základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

18. Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

19. Aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru uvádza, že hoci tento článok zaväzuje súd, aby odôvodnil svoje rozhodnutie, neznamená to, aby na každý argument strany konania dal podrobnú odpoveď (rozsudok ESLP vo veci Van Hurk v. Holandsko z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, § 61). Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Medziiným, je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, zvyklosťami, právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním

rozhodnutí (rozsudok ESĽP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91). Skutočnosť, že súd neprejedná každú podrobnosť tvrdenú stranou konania, nie je sama osebe v rozpore s požiadavkou spravodlivého prejednanía veci. Podstatné však je, aby sa neprehliadlo právo strany konania byť vypočutou a aby súd posúdil tvrdenia strany konania, hoci sa to explicitne neodrazí v konečnom rozhodnutí (rozhodnutie č. 10153/82 z 13. 10. 1986, D. R. 49, s. 67, 74).

20. Ústavný súd stabilne judikuje, že právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní. Samotná otázka posúdenia podmienok na uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho (I. ÚS 18/2020). Uvedeným však nie je dotknutá právomoc ústavného súdu chrániť fyzické osoby alebo právnické osoby pred takými zásahmi do ich základných práv alebo slobôd, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neutržateľné (I. ÚS 17/01).

21. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k právnej otázke nastolenej žalovaným, „či môže súd autonómne rozhodnúť o druhu pozemku zapísaného v katastri nehnuteľností a na základe voľnej úvahy určiť druh pozemku inak ako je vedený v katastri nehnuteľností“, poukázala na skutočnosť, že v predmetnej veci okresný súd ani krajský súd nerozhodovali o zmene druhu pozemku, ale o tom, či je možné žalované nehnuteľnosti vydať oprávnenej osobe alebo nie. Krajský súd nemal žiaden dôvod uvedenú otázku riešiť a ani ju vôbec neriešil. Sťažovateľka preto zastáva názor, že odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nemožno považovať za dostatočné po skutkovej stránke ani po právnej stránke (bod 8).

22. Ústavný súd už v uznesení č. k. I. ÚS 39/2021-32 z 26. januára 2021 (bod 9) uviedol, že pokiaľ najvyšší súd v napadnutom rozsudku poukázal na skutočnosť, že spôsobilosť predmetu cirkevnej reštitúcie riešil vo svojom rozhodnutí č. k. 7 Cdo 169/2016 zo 14. júna 2018 (R 75/2019), vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 46/2020-43 zo 4. februára 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [redacted], ktorou namietala porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

23. Ústavný súd následne nálezom č. k. III. ÚS 46/2020-71 z 30. marca 2021 rozhodol, že uznesením najvyššieho súdu č. k. 7 Cdo 169/2016 zo 14. júna 2018 bolo porušené základné právo [redacted] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, uvedené uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení uvedeného nálezu konštatoval, že najvyšší súd vybral napadnuté uznesenie na uverejnenie do Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, čím naznačil, že obdobné veci z hmotnoprávneho hľadiska vyžadujú zjednotenie, a ovplyvnil tak rozhodovanie všeobecných súdov v obdobných veciach. Aby mohol ústavný súd posúdiť, či najvyšší súd porušil práva sťažovateľky, musel predovšetkým preskúmať, či v posudzovanej veci boli splnené

podmienky na aplikovanie § 48 ods. 1 CSP, keďže senát najvyššieho súdu v napadnutom uznesení túto otázku nezmieňuje. V okolnostiach daného prípadu ústavný súd zistil, že v čase rozhodovania najvyššieho súdu v predmetnej veci existovalo rozhodnutie s odlišným právnym názorom, a preto sa konajúci senát mal obrátiť na základe § 48 ods. 1 CSP na veľký senát. Tým, že najvyšší súd nepostúpil predmetnú vec veľkému senátu, neaplikoval vo veci relevantnú právnu normu (porov. tiež Maslák, M.: Glosa k uzneseniu Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 VCdo 4/2017 z 18. 12. 2017, Súkromné právo 3/2018), ktorej neaplikovanie sa z hľadiska procesného práva rovná vade zmätočnosti, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu. Skutočnosť, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí vôbec nezmienil východiskové rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 238/2013 a nevysporiadal sa s ním, zaťažuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu i svojvôľou zakázanou čl. 46 ods. 1 ústavy.

24. Ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06).

25. Princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia znamená, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje princíp právnej istoty a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva. Na druhej strane je nutné uviesť, že predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne. Obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých veciach. V takom prípade je však súd povinný svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť (čl. 2 ods. 3 CSP), a to takým spôsobom, aby predošlé rozhodnutia neboli ignorované, ale práve naopak, aby sa s nimi súd argumentačne vysporiadal (III. ÚS 275/2018).

26. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že rozsudok najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 162/2019 z 29. júla 2020, ktorý sťažovateľka napadla ústavnou sťažnosťou, stratil právny podklad, na základe ktorého bol vydaný, keďže referenčné, resp. vzťažné uznesenie najvyššieho súdu č. k. 7 Cdo 169/2016 zo 14. júna 2018 ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 46/2020-71 z 30. marca 2021 zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Za týchto okolností ústavnému súdu neostalo nič iné ako prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľky, že odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nemožno považovať za dostatočné po skutkovej stránke ani po právnej stránke. Ústavný súd zároveň konštatuje, že zmyslom dovolania je okrem eliminovania zmätočných rozhodnutí (§ 420 v spojení s § 431 CSP) vytvárať jednotnú rozhodovaciu prax týkajúcu sa zásadných právnych otázok (§ 421 v spojení s § 432 CSP). Dovolatelia, ako aj širšia právnická obec očakáva odpovede na tieto otázky. Od najvyššieho súdu sa preto pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného podľa § 421 CSP oprávnene očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku zásadného významu. Len tak je možné naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie otázok zásadného právneho

významu a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky naplňania princípu právnej istoty. Naplnením tejto funkcie plní dovolanie aj celospoločenskú úlohu (pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 1346).

27. Ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať právomoc, ktorá je podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zverená najvyššiemu súdu.

28. Na skutkovom základe uvedenom v bode 26 tohto nálezu ústavný súd podľa § 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodol, že rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 162/2019 z 29. júla 2020 boli porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu), preto napadnutý rozsudok podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

29. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

30. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

31. Úlohou najvyššieho súdu bude opätovne rozhodnúť o dovolaní žalovaného, majúci na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení. Ústavný súd na tomto mieste poukazuje i na to, že osobitne posudzovanie otázok o reštitučných nárokoch je mimoriadne citlivé a v súdnych sporoch je potrebné pristupovať k riešeniu veci tak, aby nedošlo k ďalšej krivde. Preto v prípade znenia ustanovenia právneho predpisu umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* (argumentácia zmyslom, rozumom, účelom) pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Okrem toho v zmysle dnes už ustálenej judikatúry je nesporné, že nejasné a neurčité právne normy nemožno aplikovať a vykladať na ťarchu adresáta právnej normy – účastníka konania (strany sporu) (k tomu aj III. ÚS 342/2017 – bod 40).

32. Aj z čl. 2 ods. 1 a 2 CSP vyplýva, že ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej

rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

V.2. K namietanému porušeniu práva sťažovateľky podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

33. Ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky v časti, ktorou namietala porušenie svojho práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, podľa ktorého každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok; nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva, napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, nevyhovet (bod 4 výroku nálezu).

34. Vo všeobecnosti možno uviesť, že reštitučné zákony sú voči ostatným zákonom špeciálnymi právnymi predpismi. Predmetom zákona č. 161/2005 Z. z. je navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu (t. j. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 282/1993 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam v znení neskorších predpisov), a prechod vlastníctva k niektorým nehnuteľným veciam.

35. Vzhľadom na závery uvedené v bode 26 tohto nálezu sa ústavný súd uvedenou námietkou sťažovateľky meritórne nezaoberal (bod 4 výroku nálezu), keďže ochrana ústavou, prípadne dohovorom (vrátane jeho dodatkových protokolov) garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú podľa čl. 144 ods. 1 ústavy pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy (II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07).

V.

Trovy konania

36. Trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania (§ 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Za trovy konania môžu byť považované iba také výdavky, ktoré sú preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené, ak vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

37. Pri rozhodovaní o priznaní náhrady trov konania ústavný súd vychádza z § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorého výpočtovým základom pre účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka, ak ods. 4 neustanovuje inak. Táto podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za I. polrok 2019 predstavovala sumu 1 062 eur.

38. Ústavný súd preto v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky priznal sťažovateľke náhradu trov konania v celkovej sume 450,29 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie sťažnosti doručenej ústavnému súdu 20. novembra 2020) v sume 177 eur za jeden úkon a dva režijné paušály v sume 10,62 eur za jeden paušál, plus 20 % DPH, ktoré zaviazal uhradiť najvyšší súd (bod 3 výroku nálezu).

39. Za doplnenia ústavnej sťažnosti vykonaného podaniami doručenými ústavnému súdu 23. novembra 2020, 18. januára 2021 a 21. januára 2021, ktorých obsahom bolo odstránenie jej nedostatkov, ústavný súd sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 5. mája 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu